

GICĂ MANOLE

Eminescu despre evrei

În spiritul Adevărului	5
„Prigoniți n-au fost la noi evreii niciodată”	12
„Ținta noastră este de a spune adevărul”	22
„De când rachiul este un element de civilizație?”	24
„Neadevărul și pospăiala în principii”	27
„Singura soluțiune posibilă e de a primi sau a nu primi acel articol”	29
„... evreii, de la 1848 și până astăzi, din 30.000 s-au înmulțit prin imigrațiune la 550.000”	33
„Secta liberală consistă din oameni absolut incapabili”	36
„Ne cunoaștem țara...”	40
„Săteanul muncește vecinic pentru speculantul izraelit”	43
„Nu e într-adevăr popor megieș care să n-aibă romani sub jugul său”	46
„Salvăm moșioara țăranului, singura lui avere”	50
„De ce evreii să nu aștepte asemenea justă recompensă a actului lor de înaltă trădare?”	51
„... primejdia de a fi inundați și cotropiți de sute de mii de proletari flămânzi...”	55
„... nu există evrei care în familia lor să vorbească românește” ...	59
P.P. Carp către M. Eminescu: „... îmi faceți onoarea de a vă ocupa de persoana mea...”	63
„De la mișcarea din '48 și până astăzi națiunea românească, pe tărâm politic, n-a făcut alta decât a se lepăda sistematic de orice tradiție”	65
„Două lovituri de stat s-au făcut în România...”	68
„... guvernul a refuzat cu încăpățănare de a veni cu o propunere...”	70

„Independența... ți-o recunosc dacă admiti articolul 44, nu ți-o recunosc dacă nu-l admiti”	71
„Dacă aparențele ne amăgesc...”	74
„Drepti și cu unii și cu alții...”	77
„Dacă numai sectarii lui Mamona ar fi scuipat asupra-ne!!!”	79
„... d. Vasile Conta, care în chestiunea izraelită...”	82
„... spiritul de exclusivism al rasei evreiești ca atare...”	84
„... ar fi ca un tren expres să plece toți <i>in corpore</i> în Moldova...”	86
„N-avem nevoie a spune că toată lumea știe contrariul”	89
„... cu producțiuni leal evreiești discuția e ușoară.”	90
„... trebuie să ținem seama de calitățile și defectele rasei noastre...”	93
„... jaful și vânzarea când ajung la putere sunt singurele lor directive.”	96
„Ce grozăvie cată să fie în toată țara, ce atmosferă de corupție și venalitate...”	98
„Ce-ar fi zis Rusia, Prusia și Austria bunăoară dacă polonii lor...”	100
„Ne e silă de chestiunea izraelită...”	103
„... iată oamenii care pretind că sunt fii ai României...”	106
„Curentul ostil nouă...”	107
„Camera actuală are o pronunțată duplicitate de caracter”	110
„Toate tiradele negustorilor de principii liberale...”	112
„... acest proiect e o sfidare pentru Europa”	115
„... chestiunea umanitară n-ar fi decât pretextul cerințelor puterilor...”	117
„Cu atât mai mult ne miră atitudinea <i>Presei</i> ...”	120
„... într-adevăr <i>Românul</i> nu mai știe ce vorbește”	122

„Lupta noastră e mai cu seamă o luptă pentru adevăr”	124
„Dacă revizuirea se făcea din chiar inițiativa țării...”	128
„Modificarea articolului 7 din Constituție s-a făcut în sens conservator”	130
„Dacă evreii din Rusia...”	132
„Ce face guvernul, ce d. C.A. Rosetti?”	134
„... d. C.A. Rosetti a declarat, la 1857, că e frate cu Rozenenthal”	137
„Chestiunea izraelită ni se prezintă ca o calamitate elementară...”	140
„Iată punctul important al discuției: trebuie să li se îngreueze paraziților de tot felul meseria lor” („negoțul” ...).....	143
„Cu micul bagaj de idei egalitare și liberale de la 1848...”	147
„Evreii au fost chemați în țară...”	149
„De ce românul, când n-are evrei lângă el, sporește?”	151
„Fraternitatea spune adevărul!”	153
„Astfel d-nii Mandelbaum și Rosenbluth pot fi atât de români ca și Giani, Carada și Peerekydes...”	156
„Evreii exercită o acțiune dizolvantă asupra moravurilor”	158
Concluzii	161

„Prigoniți n-au fost la noi evreii niciodată”

Popor tolerant, românii au primit să se așeze pe pământul țării lor, în istorie, diferite neamuri. Oricine a venit din cele patru zări a fost binevenit pe pământul românesc. Niciodată noi, românii, nu am practicat discriminarea rasială sau religioasă față de ceilalți.

Străinii așezați la noi și-au construit așezări durabile, și-au înălțat lăcașuri religioase unde să se închine dumnezeului lor, au trăit în pace/prietenie cu poporul cel vechi. Sunt „n” exemple ce dovedesc toleranța, mai mult decât atât, omenia poporului român față de străinii ce s-au așezat la noi.

O situație aparte au avut-o românii din Transilvania și Banat, cărora, după cucerirea maghiară (secolele XII-XIII), li sa impus cu brutalitate un regim de discriminare etnică, socială și confesională, cel mai lung din istorie (aproape o mie de ani). Așadar, în pământurile românești intracarpatic, nou-veniții (ungurii, secuii, germanii) nu s-au mulțumit că au luat în stăpânire țara românilor, ci i-au transformat pe băștinași în robi.

Spațiul românesc extracarpatic, însă, a fost încă de la întemeierea statelor românești (secolul al XIV-lea) un spațiu de imigrare. S-au așezat la noi, în timp, armeni, greci, ucraineni, bulgari, polonezi, cehi, slovaci, tătari etc., care o dată nu s-au plâns că nu au drepturi și libertate, sau că românii sunt intoleranți.

Între toate etniile ce s-au așezat la noi, evreii constituie un caz aparte. Foarte puțini în Evul Mediu, rarisimi chiar, evreii au început să emigreze, din alte ținuturi ale Europei, spre spațiul românesc, după cele trei împărțiri ale Poloniei de către Rusia, Austria și Prusia (1772; 1793; 1795) și, îndeosebi, după Tratatul de pace de la Adrianopol (1829), când Turcia, înfrântă fiind de Rusia în război (1828-1829), este nevoită să renunțe la monopolul comercial-economic asupra statelor românești extracarpatic. Numărul evreilor va crește, de asemenea, în

partea de nord-vest a Moldovei, după ce, la 1775, Austria anexează acest teritoriu, ocupația lor favorită fiind „cârciumăritul, cu vin, holercă și bere”. Generalul austriac Euzenberg, pe la 1781, nota într-un raport că evreii sunt „neamul cel mai de-a dreptul stricat, dedat trândăviei; se hrănește fără a fi prea mult supărat, din sudoarea creștinilor muncitori”. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, numărul evreilor imigrați, în primul rând în Moldova, va crește. Pe la 1816, persecutați cu brutalitate în Rusia, circa 20.000 de evrei forțează granița Moldovei, deși domnul Scarlat Callimachi (1812-1819) încearcă să-i oprească. Nu-i va opri nici domnul țării, și nici altcineva, căci instalarea masivă a evreilor în spațiul românesc extracarpatic făcea parte dintr-un plan.

Așezarea evreilor în spațiul românesc, în deceniile ce au urmat anului 1829, a luat un caracter de masă. A fost vorba, în realitate, de o adevărată invazie, „lentă și tenace”, și care urmărea scopuri perfide, antiromânești, după cum susținea Vasile Alecsandri, la 7 octombrie 1879, într-o ședință a Senatului României, nou-veniții urmărind nimic altceva decât „să devină proprietari ai pământului acestui popor, iar din vechii stăpâni ai României să facă niște sclavi”.

Întru atingerea acestui obiectiv, evreii veniți în România au declanșat și susținut o campanie de lungă durată împotriva românilor, acuzați cu totul pe nedrept de persecuții rasiale, adevărate pogromuri împotriva lor! Calomniile, împrăștiate deliberat în toată lumea de către evrei împotriva românilor, aveau ca scop exercitarea de presiuni (după 1866) asupra tânărului stat român. Rezultatul va fi că guvernanții români ai timpului vor fi nevoiți să „legitimeze prezența în România a acestor invadatori”, care, nefiind deloc mulțumiți cu cele ce obținuseră, voiau mai mult: drepturi egale cu oricare cetățean român, pentru a duce la îndeplinire nestingheriți, cu ajutorul Oculței mondiale, proiectul „Israel în România”.

Acest proiect malefic, cu intenția de genocid împotriva poporului român, urmărea constituirea unui stat evreiesc pe

teritoriul României, fapt ce-l va face pe Vasile Alecsandri să declare despre acest proiect, în același discurs din Senatul României, că este unul „fără de seamă în analele istoriei lumii”.

Din această perspectivă, evreii urmăresc culpabilizarea poporului român ca popor antisemit, încă de la geneză, de la constituirea statelor românești medievale, care, chipurile, au luat „măsuri juridice antisemite”. În consecință, Radu Ioanid îi acuză de „antisemitism” [sic!] pe unii dintre marii domnitori ai noștri ca Ștefăniță cel Viteaz (1517-1527), Alexandru Lăpușeanu (1552-1561; 1564-1568), Aron Tiranul (1592-1595), Mihai Viteazul (1593-1601). Dacă ar fi să-l credem pe Radu Ioanid (nu-l credem cu niciun chip), întreaga istorie a românilor nu ar fi avut altă menire decât să-i combată pe evrei.

Dăm câteva exemple de rea-credință desăvârșită, pentru a analiza istoria noastră din ultimele trei secole: „atitudinea oscilantă a domnitorilor români din secolul al XVIII-lea, unii dintre ei adoptând măsuri discriminatorii antisemite”; „În secolul al XIX-lea, legislația română referitoare la evrei se dezvoltă sub semnul discriminării etnice și religioase”. Nu stărui asupra „opiniilor” lui Radu Ioanid cu privire la secolul al XIX-lea în istoria românilor, care este apreciat doar ca o lungă „discriminare antisemită”; la atât și nimic altceva se reduce istoria noastră în veacul al XIX-lea!!!

În această atmosferă viciată de colportarea de minciuni și calomnii la adresa românilor, cu care evreii din România împânzeau Occidentul, își va scrie seria de articole, cu privire la chestiunea evreilor, poetul național Mihai Eminescu.

Primul articol scris de Mihai Eminescu despre problema evreiască în România a fost publicat la 5 decembrie 1876 în „Curierul de Iași”, având un titlu dat de editor: *Iarăși evreii* („Timpul” reproduce...). Așa, față de intenția pe care Alianța Universală a israeliților o avea, ca într-o Conferință europeană să se solicite, printre altele, ca „evreii din România să aibă partea lor de beneficii...”, Eminescu adoptă o poziție tranșantă, vehementă, respingând ca obraznice, nefondate pe nimic pretențiile respectivei *Alianțe*.

Eminescu notează că, de-a lungul istoriei, în urma celor mai mari sacrificii ale omenirii, cei care au profitat de acestea, fără să facă sau să riște nimic, au fost evreii. „Cum așa?”, se întreba și întreba cititorul Eminescu, Rusia și-a pus în mișcare sute de mii de „suflete”, Serbia și-a sacrificat elita neamului, iar România cheltuiește pe zi „250.000 de lei noi”, pentru ca din sfânta sudoare a țăranului român, „a celui sârbesc, a oierului muntenegrean, a rusului”, să beneficieze, în mod egal, evreii? Ei, evreii, se indigna Mihai Eminescu, vor egalitate perfectă cu popoarele vechi ce „s-au sacrificat”, ei care, printr-o presă mincinoasă și fățarnică, au fost „contra creștinilor”, batjocorind pe români, pe sârbi, pe ruși, pe care îi numeau „semibarbari și semiasiați”. Drepturile sunt pentru cei ce s-au jertfit pentru pământul patriei lor, cine „nu-și varsă sângele pentru petecul său de pământ strămoșesc...”, consemna Eminescu, „... poate să precupețească înainte chibrituri și vax”, dar să ne lase în pace.

Pentru România, nota Mihai Eminescu, impunerea de către străini a egalității evreilor cu poporul cel vechi („egala îndreptățire a 600.000 de lipitori și precupeți”) este o chestiune de supraviețuire sau de moarte. Ca nou-veniți în țară, evreii solicită egalitatea în drepturi cu băștinașii („drepturile... civile și publice”), dar, prin această egalitate, evreii nu urmăresc „decât dreptul de-a exploata poporul nostru de bună voie”. Nimic nu are mai mare importanță, continua Eminescu, când e vorba de existența poporului nostru, iar înjurăturile presei jidovești sau conspirațiile Alianței Universale nu ne intimidează, căci vom ști totdeauna a le arăta „lungul nasului”. În fond, evreii, cu mijloace ascunse, vor să ne domine la noi în țară, își informa Eminescu cititorii, ajutându-i în această direcție tocmai istorica noastră toleranță.

Dacă domnii evrei se simt discriminați în România, conchi-dea Eminescu, ceea ce nici vorbă să fie cazul, au alternativa, dacă „li-e numaidecât după drepturi egale”, „de a merge cu drumul de fier” în Austria, Germania, Italia, Franța, „ca să se bucure de toate drepturile posibile”. Desigur, sunt și evrei care

„merită egală îndreptățire”, dar numărul acestor „folositori” țării e prea mic ca să „dăm drepturi depline sutelor de mii de venetici neproductivi care, la urma urmelor, trăiesc pe urma muncii și vieții poporului nostru”.

Înainte de acest prim material scris de Mihai Eminescu, cu privire la problema evreilor, este bine să notăm că, pe 25 august 1876, tânărul poet publica, tot în „Curierul de Iași”, o scurtă notă intitulată *Sămânța jidovească din Cernăuți*. Cu acest prilej, Eminescu pune la punct pe un oarecare Carol Emil Franzos ce publicase, în „Noua Presă Liberă”, un foileton despre realitățile din nordul Moldovei, Bucovina și Galiția, pe care le aprecia, extrem de critic, ca aparținând de „Semi-Asia”. Eminescu îi reproșa domnului respectiv că, neștiind nimic despre poporul cel vechi din aceste locuri, necunoscându-i limba, cultura, tradițiile, și în baza impresiilor adunate din „Colomeia, Sadagura, Podul-Iloaiei” de la evreii trăitori acolo, el și-a extins judecățile de valoare și asupra românilor. Din acest motiv, Eminescu sancționează poziția individului în cauză, apreciat drept un „tânăr și gros” colaborator de la „Noua Presă Liberă”, ca fiind una mârșavă și obraznică, căci batjocorește toate neamurile ce „n-au plecare de-a se săruta cu jidanii”. Pentru a scrie veridic despre români, susținea Mihai Eminescu, trebuie să le cunoști limba, să trăiești lângă/cu ei, doar așa se poate da „o icoană fidelă despre cultura unor popoare”. Doar cunoașterea „limbii jidovești”, a mediului comunităților evreiești din această regiune este cu totul insuficientă și nefolositoare, neputând servi, concluziona cu ironie Eminescu, „decât pentru a te introduce în universitățile din Târgu-Cucului”.

La începutul anului 1877, pe 9 ianuarie, Mihai Eminescu revine asupra chestiunii evreilor din România cu un articol consistent, *Evreii și Conferința*, publicat tot în „Curierul de Iași”, în care abordează același subiect ca și în articolul de la sfârșitul anului 1876.

Subliniem că, și în acest material, Eminescu își manifestă regretul față de acei evrei, „relativ puțini”, care „s-au identificat cu această țară” și care ar merita o cu totul altă soartă. Dar, pentru că „evreii sunt o armie economică” unită împotriva a tot

ceea ce nu este din neamul lor, iar când această armie se apropie de noi, ea trebuie combătută fără a mai lua în seamă „pe pușinii amici, ce i-am putea avea în acea armie”.

Eminescu este tranșant în a aprecia că evreii, de oriunde aiurea, își dobândesc drepturile fără muncă, cât și fără sacrificii, spre deosebire de alte popoare, la care „drepturile publice și private” au fost rezultatul unei munci fără preget, precum și a unor sacrificii deosebit de mari.

În istorie, sublinia Mihai Eminescu, evreii n-au avut altă preocupare decât „traficarea muncii străine”, iar de stabilit s-au stabilit doar în acele țări în care „s-a încuibat corupția”. Deși munca asiduă „e singura creatoare a tuturor drepturilor”, evreul disprețuiește munca și „preocupăște lucrul străin”. Creșterea numărului de evrei în România, Eminescu o pune și sub semnul importului de civilizație occidentală în societatea românească, românii ignorând cu desăvârșire că, pentru a deveni funcționale „toate formele de cultură occidentală”, ar fi fost necesară o „muncă echivalentă”, făcută de oameni competenți, spre a dirija sistemul implantat, nu niște indivizi fără de nicio știință de carte. Pe Eminescu îl exaspera faptul că evreii veniți recent în România se plâng pretutindeni că nu au drepturi, mințind în străinătate că sunt persecutați. Ei bine, nota poetul, dacă în Rusia, Austro-Ungaria, Turcia evreii au toate drepturile „posibile și imposibile”, de ce vin în România, unde știi că vor fi cel mult „suferiți”. De altfel, scăpată recent de stăpâni, accentua Eminescu, România, sătulă de aceștia, cu niciun chip nu voiește stăpâni evrei!

În continuare Mihai Eminescu nota că drepturile unei nații se dobândesc în timp, iar istoria e plină de sacrificiile poporului român, de munca acestuia spre a ieși la libertate. În această veche și mare luptă a poporului român, evreii nu au fost prezenți sub nicio formă. Iată de ce ei nu pot să aibă aceleași drepturi cu cetățenii români, susține Mihai Eminescu, căci niciunul dintre evrei n-a trudit pentru ca neamul românesc să-și aibă „un loc la soare”...

Așadar, pentru Mihai Eminescu, singurul și cel mai important factor de legitimare a drepturilor civile îl constituie Istoria, cu munca și sacrificiile constante făcute de poporul cel vechi, românii. Nou-veniții, dacă-s cinstiți, muncesc și se integrează societății, se achită de toate obligațiile datorate la stat, au aceleași drepturi ca și românii. Dar dacă nu muncesc, se ocupă doar cu negoțul de băuturi spirtoase falsificate, care sunt „stricătioase sănătății”, guvernul este obligat să adopte măsuri legale împotriva acestora, interzicându-le comercializarea respectivelor băuturi otrăvitoare la sate.

Interdicția ca evreii să mai vândă băuturi otrăvitoare la sate, restricțiile impuse de guvernul român în această direcție, au declanșat o extraordinară campanie antiromânească a *lobby*-ului evreiesc în Occident. Așa, doar pentru că evreilor li se interzice crâșmăritul la sate (ocupația lor favorită după ce s-au așezat în spațiul nostru), România este acuzată de antisemitism feroce, de adevărate pogromuri la adresa evreilor. De altfel, accentua Mihai Eminescu, colportarea minciunilor/calomniilor pe seama românilor este ușurată de faptul că evreii au sub control „presa europeană”.

În viziunea lui Eminescu, grav nu-i faptul că evreii controlează presa europeană, ci în ce scop folosesc ei această extraordinară putere. Așa, după Mihai Eminescu, evreii, exercitând un adevărat monopol asupra mass-mediei din Occident, nu urmăresc „luminarea” publicului, ci propagă „ura între clase și popoare”, introducând „ușurința pariziană” și ura în „relațiile sociale”. În Austro-Ungaria, credea Mihai Eminescu, evreii asmuță (poetul folosește cuvântul „sumuță”) un neam împotriva altuia, în Germania ridică o confesiune religioasă împotriva alteia, „ginte contra ginte”. Patronatul de la „Pester Lloyd” care „sumuță pe maghiari contra germanilor și a celorlalte naționalități este același care prin «Neue Freie Presse» sumuță pe germani contra maghiarilor”.

Oriunde s-ar afla, evreii au fost totdeauna de partea stăpânilor (a celui „tare”), „niciodată cu cel apăsător și se unesc cu

acela (cel puternic – n.n. – G.M.) întru traficarea și exploatarea puterilor pozitive ale poporului”.

Față de acuzele de antisemitism aduse românilor, acuze cu care evreii la acea vreme umpleau Europa, ca un foarte bun cunoscător al trecutului românesc, Eminescu nu spune în articolul pe care îl analizăm decât adevărul: „Prigoniți n-au fost la noi evreii niciodată. Restricții juridice (ceea ce e cu totul altceva decât antisemitism – n.n. – G.M.) au existat pentru ei totdeauna, dar nu din cauza religiei. Ștefan-Vodă cel Mare întărește câtorva evrei veniți din Polonia libertatea confesiei, dreptul de a-și clădi sinagoge, un drept pe care turcii, așa-numiții noștri suverani, care de pe la 1560 au început să ne calce tratatele, nu l-au avut niciodată... Meseriași și proprietari nu puteau fi, căci proprietatea emana de la domnie și era strâns legată de contribuția de sânge, la care nimeni nu i-a poftit, nimeni nicicând, și de la care, când îi poștești, știi a se sustrage, făcându-se sudiți austrieci, deși sunt născuți în România din supuși rusești și n-au văzut Austria cu ochii.”

După această clarificare, concluzia lui Mihai Eminescu este fără echivoc: fiindcă nu muncesc nicăieri, evreii „nu merită drepturi”, iar comerțul care li-e specific neamului lor și pe care îl practică nu înseamnă deloc muncă, iar ei pretutindeni nu cer decât „libertatea traficului”. Evreul tocmai din acest specific economic al său e „veșinic consumator, niciodată producător”, excepțiile fiind extrem de rare.

Venirea în număr mare a evreilor în România, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, așezarea lor pe pământul românesc a fost înlesnită, în opinia lui Mihai Eminescu, îndeosebi după constituirea statului românesc modern și reformele efectuate de acesta „în sens liberal”, care „au ajutat înmulțirea furnicarilor”. În absența muncii reale, adevărate și productive, „libertățile nu sânt decât tot atâtea forme de nelibertăți”, iar omul cu adevărat liber nu este decât acela „ce trăiește din munca productivă a mâinilor sale”.

În contrast cu acest postulat, sublinia Eminescu, în România, unde domnește o crasă incultură (doar „forma goală a culturii”), țară a „reputațiilor uzurpate, a jurnaliștilor fără carte...”, a

profesorilor fără elevi”, numai decât trebuiau și evreii să fie ai-
doma, în superficialitatea muncii, cu „generația actuală din
România, călărind fraze umanitare și egalitare pe care le-au în-
vățat de la noi, să ceară drepturi egale cu noi”.

Desigur, marea minte a lui Mihai Eminescu era cu totul
străină de ura de rasă față de oricare popor. O spune chiar el în
articolul pe care îl analizăm, subliniind că, doar pentru conser-
varea neamului românesc, este de acord cu măsuri cu caracter
restrictiv împotriva evreilor nu de multă vreme așezați la noi
în țară.

În trecut, pe vremea domniilor fanariote, accentua Mihai
Eminescu, neluându-se măsuri de prevedere față de asaltul so-
cial al acestora, vechea noastră aristocrație a fost lichidată.
Faptul a fost posibil prin metisarea elitei neamului românesc cu
„stârpitura grecului modern” tarat de toate viciile posibile.
Ciocoi, luând de aliați pe evrei, au îndepărtat din fruntea sta-
tului vechea boierime românească. Evreii controlând sistemul
arendășiei la noi în țară, guvernul a luat măsuri ca ei să nu
poată, pe căi legale, ajunge proprietari asupra pământului, caz
în care întreg patrimoniul nostru național ar încăpea pe mâinile
lor. Eminescu, nefiind cu niciun chip xenofob, aprecia că nu
faptul că evreii „ar acapara toată proprietatea”, dacă ar avea
aceleași drepturi civile ca și poporul cel vechi, reprezintă peri-
colul cel mare, ci faptul că aceiași evrei „*nu sânt – nu pot fi români*
(subl. aut.)”. Există un specific evreiesc, la evreii din Europa,
sublinia Mihai Eminescu, anume: în orice țară ar trăi, din cauza
unui accentuat „simțământ de rasă”, acesta predomină față de
„iubirea pentru nația în mijlocul în care trăiesc”.

Întru susținerea punctului său de vedere, Eminescu aduce
exemplul constituirii „Alianței Israelite Universale”, care este
„curat ebraică” și „mincinoasă”, și care „pretinde că, fiind
evreii pretutindeni oprimați”, are ca scop să-i „scape de opre-
siune”.

Ajuns aici, poetul național se întreba, deloc retoric, desigur,
cât de mult sunt asupriți/oprimați evreii în România, tot el
dând un răspuns fără echivoc, în acord cu realitatea istorică:

împotriva evreilor din România „nu există opresiune, nu există persecuție...”.

Astfel, argumenta Mihai Eminescu, în România comerțul și capitalul sunt în mâinile evreilor, „proprietatea funciară urbană în cea mai mare parte în mâinile lor”, tot ei controlează „arenzile de moșii în Moldova”, ei au monopolul negoțului de import și export, ei exercită controlul la „tot debitul tutunului și a băuturilor spirtoase”, ei au monopolul pe „toate arterele vieții economice care se bazează pe speculă”. În ciuda acestor evidențe, evreii se plâng pretutindeni că în România nu au drepturi și sunt persecutați, probând o atitudine dușmănoasă față de țara care i-a primit, ponegrind-o pretutindeni, colportând în gura mare pe seama ei calomnii, minciuni ordinare. Prin toate acestea, evreii s-au ridicat împotriva poporului „în mijlocul căruia trăiește” [sic!], dovedindu-se trădători. Evreii, ca să beneficieze de aceleași drepturi cu „cetățenii statului român”, trebuie să fie loiali României, să vorbească limba română în familiile lor, să se amestece cu poporul român prin „căsătorii interconfesionale”, să devină, cu timpul, purtători ai „sarcinei de cultură a țării românești”, să intre în „conmembrațiunea socială a românilor”, devenind, pe această cale, „trup din trupul nostru”.

Față de calomniile răspândite de evrei în Occident pe seama României și a pretinselor persecuții la care, chipurile, ar fi supuși evreii la noi în țară, Mihai Eminescu conchide tranșant: „... evreii trăiesc în România fără a li se cauza nici cel mai mic rău...”, restricțiile de natură economică impuse acestei seminții constituind, în viziunea lui Eminescu, „singurul «modus vivendi» ce-l putem avea deocamdată cu seminția evreiască”.

La finalul articolului, Eminescu combate, încă o dată, pe demagogii politici „care vorbesc întruna de nație”, de „voința națională”, pe când în realitate națiunea adevărată, asuprită cu brutalitate chiar de acei demagogi, „susține cu sudoarea-i tot aparatul netrebnic al formelor străine de cultură introduse prin numeroasa clasă de proletari ai condeului”, străină cu totul de esența adevăratei culturi europene, faptul fiind explicabil deoarece acest „proletariat” refuză cu îndărătnicie „să muncească”.

„Ținta noastră este de a spune adevărul”

În ceea ce privește așa-zisa chestiune a evreilor, problemă intens dezbătută în societatea românească în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Mihai Eminescu își expune primele opinii, în anul 1876, pe când lucra la „Curierul de Iași”. Așa, pe 25 iunie 1876, într-o scurtă notă intitulată „Jidovul Talmudist”, poetul național anunță cititorii că „broșura germană” a profesorului german dr. August Rohling a fost tradusă în limba română, de studenții de la teologie din Blaj. Prima ediție s-a epuizat „cu desăvârșire în timp foarte scurt”, așa că, la începutul lunii iulie, Eminescu își anunță cititorii de „editarea din nou a broșurii”.

Eminescu motivează interesul românilor din Transilvania pentru cartea dr. Rohling prin faptul că „și în această țară au început a se îmbulzi în orașe și sate cete internaționale iudaice”, popor menit de „biblie”, susținea Mihai Eminescu, „de a domni asupra pământului întreg”. Mai departe, poetul lămurește cititorii cu privire la Talmud, pe care îl consideră a fi „un fel de enciclopedie ebreiască”, cu un conținut amestecat „asupra chestiunilor controversate, fie religioase, fie de drept”.

Cele întâlnite în Talmud, susținea Eminescu, se regăsesc în „viața publică a evreilor, în conduita lor față cu alte popoare”. După Eminescu, Talmudul este un instrument ce supervizează constituirea evreilor „de stat în stat”, indiferent unde trăiesc ei „în America, fie-n Germania, fie-n România”. Rezultatul istoric al acțiunii „talmudice”, în opinia lui Mihai Eminescu, este „Alianța izraelită”, cu pretenții certe de universalitate. La sfârșitul notei de față, poetul național recomandă cartea și cititorilor din România, deși, zicea el, „nu ni s-a trimis un exemplar din partea editorilor”, deoarece cartea ar putea conține „extracte din Talmud care vor fi caracterizând mișcările vieții naționale a evreilor”.

Pe 7 iulie 1876, tot în „Curierul de Iași”, Eminescu revine cu câteva precizări intitulate „Reflectare” în legătură cu alegațiile unui ziarist de la „Curierul intereselor naționale”, prin care este acuzat, el, Eminescu, că ar „apăra pe evrei”. Poetul subliniază confuzia de idei, cât și reaua-credință a autorului respectiv, declarând că, în ceea ce-l privește, „nici apărăm, nici am apărat vreodată direct sau indirect pe evrei”, singurul lui scop „este de a spune adevărul”. Adevărul la care făcea referire Mihai Eminescu consta în următoarea problemă: pot evreii să pledeze înaintea „judecătorilor de pace în România”? Or, „legea avocaților” promulgată în timpul lui Cuza Vodă, la 1864, prin stipulare expresă evită termenul *avocat* în conținutul său, dar îl conține pe acela de *vechil*.

Și, pentru a nu mai exista dubii pentru cei de rea-credință, poetul național accentuează latura permisivă, profund tolerantă a legii avocaților față de evrei. Iată argumentul poetului: „legea avocaților zice: nimeni nu poate fi avocat de nu e român sau naturalizat român; nu zice însă nicăieri: nimeni nu poate fi vechil de nu e român sau naturalizat român”. Din cauză că legea respectivă, fiind interpretată arbitrar de unii judecători, ne spune poetul, care au interzis unor evrei să-și apere cauza în instanță, la 1868, Ministerul de Justiție a lămurit judecătorii respectivi (prin circulara cu nr. 9174) cum că în România nu se poate „face vreo distincție de religia ce ar avea persoanele ce se prezintă ca vechili înaintea judecătorilor de pace”. Termenul *vechil* a fost inclus în respectiva lege doar spre a-i ajuta pe evreii din România să-și pledeze în instanțe propriile cauze, de vreme ce ei nu aveau dreptul legal de a exercita profesia de avocat.

„Reflectarea” lui Eminescu se încheie cu o punere la punct a preopinentei sale de la „Curierul intereselor generale” care i-a atacat pe evrei într-un articol intitulat „Escrocherii jidovești”.

Poetul național, cu acest prilej, și-a expus crezul său jurnalistice de a fi obiectiv, loial adevărului, fără să cadă în păcatul atacului la persoană: „Poate fi cineva dușman cât de mare al evreilor ca atari, poate să combată orice luptă pentru drept ce ar întreprinde ei fără ca să lezeze persoanele în parte”.

„De când rachiul este un element de civilizație?”

Activitatea lui Mihai Eminescu la „Curierul de Iași” a fost scurtă (doar câteva luni) deoarece, fiind rugat de un oarecare domn Mircea, directorul Tipografiei Naționale, unde se tipărea „Curierul de Iași”, să scrie un material (sau să semneze unul scris de altcineva) în sprijinul primarului Iașului, Pastia, atacat de ziarul local „Steaua României”, poetul refuză cu indignare. Din acest motiv, Eminescu e concediat de la „Curierul de Iași” după un an de muncă asiduă, timp în care a publicat foarte multe articole de politică internă, externă, culturale, economice, despre „chestiunea izraelită”, articole de o foarte înaltă calitate ideatică, dar pe care poetul, cu o modestie dureroasă, nu le semnase cu numele său.

Rămas fără posibilitatea de a-și câștiga pâinea cea de toate zilele, poetul e găzduit de Ion Creangă în Țicău. Junimiștii îi găsesc o slujbă la gazeta conservatoare, „Timpul”, fondată cu câteva luni în urmă (15 martie 1876) de Lascăr Catargiu, și unde lucra Ion Slavici, prietenul său. Plecarea de la Iași la București, Mihai Eminescu a tot amânat-o din cauza faptului că nu avea suficienți bani să-și plătească drumul cu trenul. Din octombrie 1877, Eminescu începe să lucreze la „Timpul”, care deveni, până în iunie 1883, „un organ de expresie a poetului”.

Implicarea poetului național în dezbaterile publice provocată de cerințele cominatorii ale Congresului de pace de la Berlin (iunie-iulie 1878) în direcția modificării articolului 7 din Constituția României, în așa fel încât și etnicii evrei din România să beneficieze de toate drepturile conferite de cetățenia română, i-a oferit ocazia să-și afirme opiniile, punctele de vedere față de această problemă.

Prima luare de poziție a lui Mihai Eminescu, cu privire la modificarea articolului 7 din Constituția de la 1866, datează din 17 februarie 1879.

Încă de la început, Eminescu ne lămurește că până la acea dată „n-am vorbit un cuvânt măcar în chestiunea evreilor”. Motivul e simplu, anume eliminarea sau modificarea articolului 7 „ne e impusă de străini”, fapt deosebit de grav, căci era un amestec grosolan „în afacerile interioare ale statului nostru”. Gravitatea excepțională a cazului îl face pe Eminescu să afirme că o asemenea imixtiune umilitoare nu și-au permis „nici turcii măcar”. Tocmai din acest motiv, ne spune Eminescu, el nu și-a permis să sprijine, să recomande modificarea articolului cu pricina, „chiar bună și echitabilă să fi fost”. De asemenea, nu a luat atitudine împotriva schimbării articolului 7, deoarece, crede el, „am fi turnat untdelemn în foc și am fi prefăcut un rău mare în unul și mai mare”. Apoi, fapt și mai grav, „țara este ocupată de oștire străină” (armata rusă – n.n.), iar unele puteri europene ce aveau interese contrare de ale statului român, se folosesc „de chestiunea evreilor” pentru ca să se amestece în treburile noastre interne și să „ne poată mișca în direcția ce le convine”. Pe lângă aceste două motive de ordin extern, poetul mai adaugă unul de natură internă: „duplicitatea recunoscută și spiritul de neadevăr al partidului radical” (trimitere la liberali – n.n.). Așa, îi critica Eminescu pe liberali, la noi în țară aceștia strigă tare că nu vor accepta imixtiunea străinilor, „iar afară” vor promite toate schimbările cerute.

Rezultatul este că chestiunea în cauză va fi încurcată și compromisă „cu desăvârșire”. Faptul pentru poet nu este surprinzător, căci pretutindeni „partidele radicale” promit doar pentru a amăgi poporul printr-o demagogie specifică lor. Spre deosebire de străini, la noi răul provocat de „radicali” este mai profund, fiind „împrenat” cu lipsa de caracter, „de cultură te-meinică și de iubire de adevăr”.

Mai departe, Eminescu ne oferă detalii privind poziția guvernului liberal, a liderilor acestuia „în această chestiune interioară”, rezumând punctele de vedere exprimate de gazeta „România Liberă. Eminescu își informează cititorii că, în „ajunul” Congresului de la Berlin, Mihail Kogălniceanu (el scrie Cogălniceanu – n.n.) a declarat în parlament „că la Berlin se